

Градско веће Града Београда, на седници одржаној 11. фебруара 2016. године, бр:3-120/16-ГВ, на основу члана 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник Републике Србије“ број 10/13, 142/14 и 103/15), члана 54. Статута града Београда („Службени лист града Београда“ бр.39/08, 6/10 и 23/13), члана 26. Закона о главном граду („Службени гласник РС“ број 129/07), Одлуке о буџету града Београда за 2016. годину („Службени лист града Београда“ бр. 81/15), по прибављеном Решењу о давању претходне сагласности Министарства пољопривреде и заштите животне средине (број: 320-00-00813/2016-09 од 01. фебруара 2016. године), донело је



**ПРОГРАМ МЕРА ПОДРШКЕ ЗА
СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И
ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ГРАДА
БЕОГРАДА ЗА 2016. ГОДИНУ**

Београд, фебруар 2016. године

I ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

1.1. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

1.1.1. Географске и административне карактеристике

Београд је главни и највећи град Републике Србије и простире се на укупној површини од 323.496 хектара. Регион Београда чине територијалне јединице, и то: насељена места (157), месне заједнице (275), катастарске општине (174), улице (8.403) и кућни бројеви (282.932).

Територија Града Београда је подељена на 17 градских општина, које имају своје локалне органе власти.

Према статуту Града Београда из 2008. године, Град Београд се састоји од 17 градских општина: 1) Барајево, 2) Вождовац, 3) Врачар, 4) Гроцка, 5) Звездара, 6) Земун, 7) Лазаревац, 8) Младеновац, 9) Нови Београд, 10) Обреновац, 11) Палилула, 12) Раковица, 13) Савски венац, 14) Сопот, 15) Стари град, 16) Сурчин и 17) Чукарица.

Београд се простире на 323.496 хектара површине, при чему се уже градско подручје простире на 35.996 хектара. Укупан број становника у граду Београду, према попису из 2011. године, износи 1.659.440, а укупан број домаћинстава 606.433.

Просечна густина насељености у Београду је 513 становника по km^2 . Најгушће насељена општина је општина Врачар са 19.628 становника по km^2 , док је најмања густина становништва у општини Сопот са 75 становника на km^2 .

1.1.2. Природни услови и животна средина

Заштита животне средине и побољшање еколошких аспеката живота у великом граду захтева темељан плански рад и значајне инвестиције усмерене на отклањање низа слабости које су генерисане у прошлости. Регион Београда треба да у текућој деценији повећа простор заштићених подручја. Ургентни еколошки проблеми Београда чине питања:

- смањења потрошње фосилних горива и повећање искоришћавања обновљивих и континуалних извора енергије;
- интензивирање коришћења обновљивих извора енергије и повећање енергетске ефикасности;
- смањења емисије материја продуката сагоревања у ваздуху;
- смањења буке;
- прераде отпадних вода;
- сакупљања и рециклаже отпада;
- рециклаже и збрињавања индустријског и опасног отпада.

Београд се састоји из две природне геолошке целине. Прва је простор Панонске низије, а друга брежуљкасти терени Шумадије. Услед урбанистичког развоја, током протеклих времена, стање земљишта је добило типове који су настали утицајем економске и урбане активности људи. Са тог аспекта Београд има следеће типове земљишта: урбано-грађевинско; субурбано-грађевинско и мешовито земљиште; индустријско

земљиште; комунално земљиште; пољопривредно земљиште; шумско земљиште; водно и ниско земљиште и деградирано земљиште.

На подручју Београда забележена је тенденција увећања сезонских и годишњих температура ваздуха. Интензитет повећања температуре у Србији највећи је у зони Београда. У току протеклог столећа температура у граду је непрекидно расла. Средња температура прве деценије XX века била је 11,3 °С, док је температура последње деценије 12,5 °С. У последњих двадесет година уочљив је позитиван тренд годишње температуре ваздуха у Београду. Уколико се овакав тренд настави, постојећа и будућа вегетација на подручју Београда развијаће се у условима повишене температуре и смањене количине падавина у односу на досадашње прилике. Овакав тренд промена указује и на појачање летњих температурних екстрема на самом подручју града, што додатно отежава услове за развој вегетације. Овим климатским променама морају се прилагодити и планирани радови на пошумљавању, у првом реду кроз избор одговарајућих биљних врста.

На подручју Београда шумске културе се простиру на приближно 38 хиљада хектара. До деградације земљишта долази услед природних и антропогених утицаја, пре свега еолске ерозије, клизишта, опадања порозности земљишта. На подручју Београда се под различитим врстама и степенима клизишта налази простор од око 377 km². Земљиште на подручју Београда је изложено значајном процесу деградације услед испуштања загађујућих материја. Битан чинилац стања животне средине Београда представља квантитет и квалитет зелених површина. У зелену инфраструктуру града улазе: шуме, паркови, дрвореди, скверови, зелени коридори, посебни зелени комплекси и неуређене шуме.

Укупна површина под шумама је 37.886 ha. Регионалним просторним планом Београда предвиђено је да се пошумљавањем формира 2,335 ha нових шумских површина VI бонитетне класе и 379 ha V бонитетне класе. Дрвеће се одабира у складу са природним потенцијалом станишта. Увећањем укупне површине шума и степена шумовитости побољшаће се у великој мери квалитет животне средине у целини.

У београдском региону постоји разноврсна флора и фауна, где је посебна егзотична оаза два Ратна острва, опкољена воденом површином ушћа Саве у Дунав, надомак најужег центра Београда. Очуваност и еколошка пластичност ритске и водене вегетације, која се најчешће именује као густиш, шикара и баруштине, те велика околна водена површина погодује исхрани, задржавању и размножавању многих животињских врста. Због свега тога али и релативног мира и изолованости острва најбројнији најлепши и најзанимљивији становници острва су птице. Мало ратно острво потпуно је обрасло белом врбом и пузавицама. У топлој добу године на њему се гнезде чапље – шуте, гакови и мале чапље. Такође ту су и мали корморани, пореклом из чувеног Панчићевог рита. На Великом ратном острву (површина око 2 km²) се налази неколико различитих вегетативних зона у којима доминира багремац. Током пролећа у трстичном делу уз обалу Великог ратног острва, долази до изражаја лепота цветова белог локвања жабогриза и нарочито воденог љутића, који каналу даје изглед раскошне ливаде.

Укупно је забележено око 192 врста птица од којих се на самом острву гнезди око 40. Готово 97% свих забележених врста сврстане су у различите категорије угрожености, већина је трајно заштићена законом, а неке су стални чланови црвене књиге не само Србије, већ Европе, па и света. Плаветне, мочварне и велике сенице, детлићи, велики, мали и сиријски, зелене и сиве жуње, вуге, трстењаци, барске коке, црвене чапље, лиске,

славуји, косови, црвендаћи, грмуше, ласте, брегунице, мухарице, зебе, вивци, желари, шеве, прдавац, галегови, сиви соколови, еје, орлови белорепани, дивље патке глуваре, кашикаре и многе друге.

На Ратном острву је откривен примерак слепог миша који је тежак свега четири грама и спада у посебну врсту патуљастих слепих мишева, а то је уједно најмањи сисар који је откривен на територији Европе.

Још није познато шта све чини фауну Великог ратног острва. Канал Велики Галијаш је природно мрестилиште риба.

СТАЊЕ И ТРЕНДОВИ У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА

1.1.3. Демографске карактеристике и трендови

Просечна густина насељености у Београду је 513 становника по km². Најгушће насељена општина је општина Врачар са 19.628 становника по km², док је најмања густина становништва у општини Сопот са 75 становника на km².

Табела 1. Број становника и густина насељености у градским општинама
(Извор: Статистички годишњак Београда за 2014. годину)

	Површина (у хектарима)	Број становника (попис из 2011)	Густина насељености(број становника/ km ²)
Град Београд	323.496	1.659.440	513
Барајево	21.310	27.110	127
Вождовац	14.852	158.213	1.065
Врачар	287	56.333	19.628
Гроцка	29.955	83.907	280
Звездара	3.149	151.808	4.821
Земун	14.974	168.170	1.123
Лазаревац	38.351	58.622	153
Младеновац	33.900	53.096	157
Нови Београд	4.071	214.506	5.269
Обреновац	41.014	72.524	177
Палилула	45.059	173.521	385
Раковица	3.011	108.641	3.608
Савски венац	1.406	39.122	2.782
Сопот	27.071	20.367	75
Стари град	540	48.450	8.972
Сурчин	28.847	43.819	152
Чукарица	15.699	181.231	1.154

Број становника је у Београду током протеклих педесет пет година порастао са 942.190, колико је према попису било становника 1961. године, на 1.659.440 у 2011. години. Депопулација и неповољна старосна структура су најзначајније демографске карактеристике руралних подручја града Београда, насталих као последица интензивних процеса индустријализације и урбанизације централног градског подручја и појединих градских општина у послератном периоду. Поред наведеног периода индустријализације после Другог светског рата, почев од педесетих година, праћен је и

интензивном деаграризацијом руралних подручја, миграцијама становништва претежно на релацији периферија-центар града, али и са пратећим трендом динамичних екстерних миграција.

Укупан број домаћинстава у Београду износи 606.433. Највећи број домаћинстава налази се у општини Нови Београд и износи 81.073, а најмањи број у општини Сопот и износи 6.864, које су истовремено и најнасељенија, односно најмање насељена општина Града. Просечан број становника по домаћинству на територији Града Београда је 3, при чему просечно домаћинство на општинама Врачар, Савски Венац и Стари Град чине 2 члана.

Табела 2. Број домаћинстава у градским општинама
(Извор: Статистички годишњак Београда за 2014. годину)

	Број становника	Број домаћинстава	Просечан број чланова домаћинства
Град Београд	1.659.440	606.433	3
Барајево	27.110	8.920	3
Вождовац	158.213	59.370	3
Врачар	56.333	25.236	2
Гроцка	83.907	27.134	3
Звездара	151.808	58.527	3
Земун	168.170	57.845	3
Лазаревац	58.622	18.862	3
Младеновац	53.096	17.512	3
Нови Београд	214.506	81.073	3
Обреновац	72.524	23.712	3
Палилула	173.521	65.245	3
Раковица	108.641	40.036	3
Савски венац	39.122	16.288	2
Сопот	20.367	6.864	3
Стари град	48.450	21.492	2
Сурчин	43.819	12.877	3
Чукарица	181.231	65.440	3

Од укупног броја становника Београда 785.826, односно 47,35% је мушко, а 873.614, односно 52,65% је женско. Према попису из 2011. године, у популацији млађој од 24 године број мушког становништва је већи од броја женског. Популација старија од 25 година већински је женског пола.

Табела 3. Становништво према старости и полу
(Извор: Статистички годишњак Београда за 2014. годину)

Године	Укупно	Мушко	Женско
УКУПНО	1.659.440	785.826	873.614
0–4	82.075	42.121	39.954
5–9	77.473	39.805	37.668
10–14	73.182	37.585	35.597
15–19	84.528	43.380	41.148
20–24	98.239	49.294	48.945
25–29	124.931	60.808	64.123
30–34	133.595	65.348	68.247
35–39	123.423	60.148	63.275
40–44	110.513	53.747	56.766
45–49	108.033	51.239	56.794
50–54	114.042	52.883	61.159
55–59	134.576	61.859	72.717
60–64	123.068	54.719	68.349
65–69	72.536	32.127	40.409
70–74	77.625	33.059	44.566
75 и више	121.601	47.704	73.897

Према попису из 2011. године највећи број становника Београда има између 55 и 59 година.

Према попису из 2011. године, 35,74% становника обавља занимање, односно 39,57% мушког и 32,29% женског становништва, а 7,78% је незапослено, 8,89% мушког и 6,78% женског. Са личним приходима је 23,90% становника, 20,57% мушког и 26,89% женског становништва, а издржавано је 32,59% становника, 30,97% мушко и 34,05% женско.

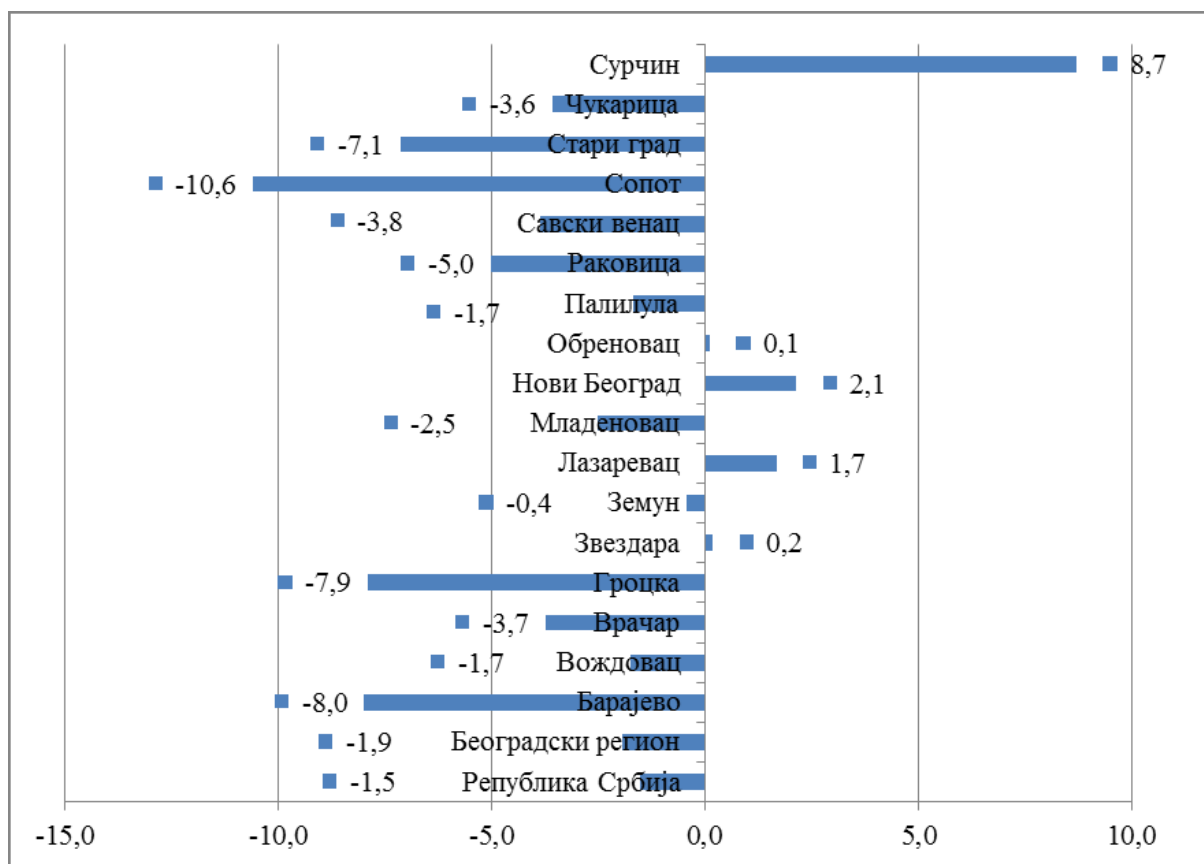
Према попису из 2011. године, више од половине становника Београда, старијих од 15 година, има средњу стручну спрему 52,50%, односно 56,86% мушкараца и 48,68% жена. Без школске спреме је 1,17% становника Београда, 0,51% мушкараца и 1,76% жена. Непотпуно основно образовање и основно образовање има 13,94% становника, 12,27% мушкараца и 15,40% жена. Више образовање поседује 8,21% становника, 8,35% мушкараца и 8,09%, а високо образовање 19,60% становника, 19,33% мушкараца и 19,84% жена.

1.1.4. Диверзификација руралне економије

Период од 2010. до 2013. године обележило је продубљивање негативних тенденција на тржишту рада које су се испољиле под непосредним утицајем глобалне економске кризе. То је само додатно потврдило емпиријску претпоставку о „рањивости“ тржишта рада српске економије која се налази у транзицији дуже од две деценије. Током периода од 2010. до 2013. године, просечна годишња стопа раста формалне запослености на националном нивоу је била негативна и износила је -1,5%, док је у Београдском региону измерен просечан пад броја формално запослених од 1,9%. У Београдском региону је чак дошло до раста формалне запослености код правних лица, што показује позитивна просечна годишња стопа раста од 0,2%, док, с друге стране, негативна стопа раста од 10,8% указује на драстичан пад броја приватних предузетника и запослених код њих у овом региону.

У процесу диверзификације пољопривредних газдинстава додатни приходи који би могли да се остваре у домаћинству су од руралног туризма. Савремени начин живота, поготово за становнике из великих градова и урбаних средина ствара предуслов за развој руралног туризма. Потенцијал за улагање у развој туризма је категоризација смештајне понуде у сеоском домаћинству и угоститељска понуда са пратећим садржајима (етно ресторани, етно села и етно комплекси). Град Београд, Секретаријат за привреду омогућава категоризацију сеоских туристичких домаћинстава. Поред смештаја потенцијалним туристима се нуди и реализација програма рекреације и забаве за посетиоце као и храна која има карактеристике локалних обележја. За развој туристичке понуде веома су значајни природни ресурси, заштићена подручја Авале и Космаја, минералне и термалне воде бање Селтерс и Кораћичка у Младеновцу, бања Овча, језера Дубоки поток, Очага, шуме Бојчинска, Липовачка, Губеревачке шуме, обала Саве са Наутичким селом, Бисер, разнолико културно-историјско наслеђе, археолошко налазиште „Бело брдо“ у Винчи, Космајски манастири, манастир Фенек, старе чаршије, цркве брвнаре у Барајеву и Лазаревцу, Матића кућа у Барајеву, спомен костурница у Лазаревцу и др. Копови Колубаре и ТЕНТ Обреновац су изузетни потенцијали за развој понуде индустријског туризма. Упознавање са старим занатима, обука за припрему традиционалних оброка и зимнице као и боравак деце у образовним фармама значајно би додатно запослили локално становништво и увећало приходе.

Графикон бр. 1 - Просечна годишња стопа раста (пада) формалне запослености у Републици Србији, Београдском региону и општинама, 2010-2013. година, у %



Просечан раст формалне запослености у периоду од 2010. до 2013. године, забележен је у свега пет београдских општина, и то, рангирано према највећој просечној годишњој стопи раста у Сурчину (8,7%), Новом Београду (2,1%), Лазаревцу (1,7%), Звездари

(0,2%) и Обреновцу (0,1%). При томе, у општинама Сурчин и Лазаревац је забележена позитивна стопа раста формалне запослености како код правних лица тако и код предузетника. У општини Звездара је смањена формална запосленост код правних лица, док је у општинама Нови Београд и Обреновац значајно редукован сектор приватног предузетништва. Најзначајније негативне стопе раста формалне запослености у периоду од 2010. до 2013. године, измерене су у општинама Сопот (-10,6%), Барајево (-8,0%), Гроцка (-7,9%) и Стари град (-7,1%). Највеће осипање броја приватних предузетника и запослених код њих, на шта указују негативне стопе раста формалне запослености, измерено је у општинама Савски венац (-32,5%), Стари град (-23,5%) и Гроцка (-20,2%). На највеће смањење формалне запослености код правних лица указују негативне стопе раста у општинама Стари град (-4,5%) и Чукарица (-4,0%), док се по високој позитивној стопи раста формалне запослености код правних лица издваја општина Нови Београд (5,1%).

Табела 4. Формална запосленост у Републици Србији и Београдском региону према пословним субјектима, 2010-2013. години
(Извор: Републички завод за статистику Саопштење ЗП20)

	Република Србија			Београдски регион			Република Србија=100		
	Укупно	Правна лица	Приватни и предузетници	Укупно	Правна лица	Приватни предузетници	Укупно	Правна лица	Приватни и предузетници
2010	1.795.775	1.354.637	441.138	596.801	469.006	127.795	33,2	34,6	29,0
2011	1.746.138	1.342.892	403.246	576.904	461.203	115.702	33,0	34,3	28,7
2012	1.727.048	1.341.114	385.934	566.806	468.706	98.101	32,8	34,9	25,4
2013	1.715.164	1.338.082	377.081	562.991	472.172	90.820	32,8	35,3	24,1

Међутим, током периода од 2010. до 2013. године, уочава се непрекидан благи пад удела Београда у укупној формалној запослености.

Табела 5. Формална запосленост у Београдском региону и општинама према пословним субјектима, 2013. година

	Број запослених			Структура, у %			Промена 2010 - 2013, у %		
	Укупно	Правна лица	Приватни предузетници	Укупно	Правна лица	Приватни предузетници	Укупно	Правна лица	Приватни предузетници
Република Србија	1.715.164	1.338.082	377.081				-4,5	-1,2	-14,5
Београдски региони	562.991	472.172	90.820	100,0	100,0	100,0	-5,7	0,7	-28,9
Барајево	3.053	1.744	1.309	0,5	0,4	1,4	-22,1	8,6	-43,4
Вождовац	41.443	33.700	7.743	7,4	7,1	8,5	-5,1	-6,5	1,7
Врачар	33.282	27.070	6.213	5,9	5,7	6,8	-10,8	-8,4	-20,0
Гроцка	9.151	6.395	2.756	1,6	1,4	3,0	-21,9	1,7	-49,2
Звездара	38.792	28.366	10.426	6,9	6,0	11,5	0,6	-6,3	25,4
Земун	50.532	42.893	7.640	9,0	9,1	8,4	-1,3	5,2	-26,6
Лазаревац	23.879	21.189	2.690	4,2	4,5	3,0	5,1	2,3	33,9
Младеновац	8.813	6.475	2.339	1,6	1,4	2,6	-7,4	-4,1	-15,3
Нови Београд	102.953	91.583	11.370	18,3	19,4	12,5	6,6	16,0	-35,7
Обреновац	13.863	10.834	3.030	2,5	2,3	3,3	0,3	4,4	-11,9
Палилула	52.535	44.937	7.598	9,3	9,5	8,4	-4,9	4,1	-37,3

Раковица	14.542	9.943	4.599	2,6	2,1	5,1	-14,3	0,1	-34,6
Савски венац	69.024	65.006	4.019	12,3	13,8	4,4	-11,1	0,6	-69,2
Сопот	3.639	1.534	2.105	0,6	0,3	2,3	-28,5	11,6	-43,3
Стари град	55.599	50.447	5.152	9,9	10,7	5,7	-19,9	-12,9	-55,3
Чукарица	31.950	21.688	10.263	5,7	4,6	11,3	-10,4	-11,4	-8,1
Сурчин	9.938	8.369	1.569	1,8	1,8	1,7	28,4	33,2	7,8

Посматрано по општинама Београда, пад укупне формалне запослености код пословних субјеката у 2013. години у поређењу са 2010. годином је остварен у готово свим општинама. Изузетак су једино општине Сурчин, Нови Београд, Лазаревац, Звездара и Обреновац, у којима је дошло до раста укупне формалне запослености. Међутим, запосленост у ових пет општина чини тек 33,6% укупне формалне запослености код пословних субјеката у Београду. Много више би требало да нас забрињавају негативне промене у односу броја формално запослених у 2013. у поређењу са 2010. годином које су биле најизраженије у општинама Сопот, Барајево, Гроцка, Стари Град, Раковица, Савски Венац, Врачар и Чукарица које запошљавају 39,1% од укупног броја формално запослених у Београду. Општина Нови Београд је у 2013. години запошљавала највећи удео формално запослених (18,3%) од којих су 89% чинили запослени код правних лица, док је удео формалне запослености у општинама Барајево и Сопот износио свега 0,5% и 0,6%. Међутим, у општинама Барајево и Сопот удео броја приватних предузетника и запослених код њих је износио редом 42,9% и 57,8% у укупној формалној запослености ових двеју општина. Општине Нови Београд, Звездара и Чукарица су у 2013. години имале најзначајнији удео сектора приватних предузетника који је у укупној формалној запослености овог сектора у Београду учествовао са 35,3%. Београдски регион има најнижу стопу незапослености која је у 2013. години износила 18,1%. У децембру 2013. године у Београдском региону је било регистровано 108.706 укупно незапослених лица, а жене су чиниле 54,6% од тог броја. Током периода 2010-2013. година, удео жена у укупном броју незапослених се чак и смањило, и то као резултат динамике бржег изласка женске радне снаге са тржишта рада (одлазак у пензију са нижим старосним лимитом и томе слично), али и због благе, али, ипак, растуће динамике запошљавања женске радне снаге коју добрим делом чини стручна радна снага. На нивоу општина Београдског региона, примећује се да су у 2013. години жене чиниле највећи број незапослених у општини Лазаревац (62,6%), а најмањи у општинама Младеновац (49,2%), Сурчин (50,0%), Барајево (50,2%) и Сопот (50,3%). Структура регистроване незапослености по општинама није битније промењена током посматраног периода 2010-2013. година. Највећу регистровану незапосленост у 2013. години су имале општине Нови Београд, Чукарица, Земун, Вождовац и Палилула, чији је удео у укупној регистрованој незапослености Београдског региона износио редом 11,7%, 10,7%, 10,5%, 9,9% и 9,5%, што збирно износи 52,4% укупно регистрованих незапослених лица овог региона. Међутим, у општинама Земун и Вождовац је током периода 2010-2013. година приметан динамичан пораст броја незапослених. У децембру 2013. године у Србији је било регистровано 769.546 незапослених лица, од чега су 51,1% биле жене. Истовремено, на нивоу Београдског региона је било регистровано 108.706 укупно незапослених лица, а жене су чиниле 54,6% од тог броја.

Више од $\frac{1}{4}$ регистрованих незапослених лица у Београдском региону су старости од 15-29 година. При томе, структура регистроване незапослености се разликује уколико се посматрају жене и мушкарци одвојено, те се у овој старосној групи налази 24,2% мушкараца, односно 27,2% жена. У интервалу старости од 30-49 година, налази се највећи проценат укупно регистрованих незапослених лица (47,3%), као и незапослених мушкараца (43,0%) и жена (50,9%). Остали, старости од 50-64 године, чине 26,8% у

укупној структури регистроване незапослености Београдског региона, док удео ове старосне групе у структури регистроване незапослености мушкараца износи 32,8%, а жена 21,9%. Удео нестручних, неквалификованих и полуквалификованих радника, са I и II степеном образовања, у 2013. години је на нивоу Београдског региона чинио 16,8% у укупној регистрованој незапослености, при чему је у структури незапослених мушкараца овај удео износио 18,2%, а у структури незапослених жена 15,7%. Укупно незапослена лица са средњом стручном спремом, III, IV, V степен образовања, чинила су 54,7%, а у структури незапослених мушкараца и жена 59,0% и 51,1%, респективно. Лица са вишом школом (VI-1 степен образовања) су чинила 6,1% у укупној незапослености, или 5,6% и 6,5% у структури регистрованих незапослених мушкараца и жена. Ни удео незапослених лица са високим образовањем (VI-2-VIII степен образовања) није занемарљив. У структури укупно незапослених Београдског региона ова лица су чинила 22,4%, а у структури незапослених мушкараца 17,2% и жена 26 %.

1.1.5. Рурална инфраструктура

Одредбама Закона о територијалној организацији Републике Србије, руралне области су све територије насељених места осим градова који представљају економски, административни, географски и културни центар ширег подручја и имају више од 100.000 становника. Према дефиницији ОЕСД руралне општине/градови имају густину становништва испод 150 становника по km². Град Београд се састоји од 17 градских општина међу којима су и општине са мање од 150 становника по km² и то Сопот и Барајево. Градске општине Младеновац и Лазаревац имају незнатан број становника више од максималног броја становника по km² који је дефиницијом одредио ОЕСД. Такође, већина рубних општина које су пре измене статута града Београда имале статус приградских општина карактеришу одлике подручја која нису урбана.

На територији Београда регистровано је 33.244 пољопривредних газдинстава. Број једноосовинских и двоосовинских трактора и комбајна је 32.382, коња 916, грла говеда 61.259, оваца 80.498, свиња 180.048, кокошака 990.305, коза 6.809 и кошница пчела 44.249. Београд располаже са 152.787 ha коришћеног пољопривредног земљишта, а од тога је 124.885 ha ораница и башта а на 12.616 ha пољопривредног земљишта се гаји воће. Површина пољопривредног земљишта под виноградима је 766 ha, а под расадницима 112 ha, и површина под ливадама и пашњацима 14.396 хектара.

Рурална подручја високо су зависна од пољопривреде, затим прехрамбене индустрије, рударства и енергетике у појединим општинама као што су Обреновац и Лазаревац. Учешће услужних делатности, и посебно кварталног сектора у структури руралне економије значајно је мање изражено.

Град Београд нема усвојену стратегију пољопривреде и руралног развоја која се доноси за шестогодишњи период. Израђен је нацрт Стратегије града Београда за период од 2015. до 2020. године са посебним делом текста који се односи на пољопривреду.

Територију града Београда, утврђену законом, чине насељена места, односно подручја катастарских општина које улазе у састав града. У оквиру законом утврђене територије Града, образоване су градске општине чије подручје чине насељена места, односно подручја 174 катастарске општине које улазе у њен састав.

Градске општине града Београда су: Барајево, Вождовац, Врачар, Гроцка, Звездара, Земун, Лазаревац, Младеновац, Нови Београд, Обреновац, Палилула, Раковица, Савски венац, Сопот, Стари град, Сурчин и Чукарица



Графички приказ градских општина на територији града Београда

Са преко 140 насеља, од којих нека имају значај европске метрополе (Београд), неке субрегионалног центра у Србији (Обреновац, Лазаревац, Младеновац), неколико мањих урбаних центара, па све до великог броја сеоских и полуурбаних насеља, град Београд као метрополу и део региона одликује велика разноликост. С обзиром на то да у Београду постоје општине у којима је изражена пољопривредна производња, три општине су се издвојиле применом ОЕСД класификација руралности (ОЕСД дефиниција руралности: рурална насеља су она са густином насељености испод 150 становника/km²). По тој класификацији, општине Барајево, Сопот и Сурчин у Београду подведене су под руралне области.

Саобраћај

Саобраћај на територији Београда представља један од најкомплекснијих проблема од чијег решавања у великој мери зависи даље функционисање Града. Путнички саобраћај, укључујући паркирање, јавни градски саобраћај, бициклички и пешачки су, у већој или мањој мери, стални акутни проблем града, као последица непостојања висококапацитетног јавног превоза; физичких проблема у путној мрежи; недостатка капиталних објеката; интервенција у обнови градских саобраћајница; проблема са паркирањем; режимом саобраћаја, итд. Посебан проблем је повезивање свих делова града Београда (свих 17 градских општина) у конзистентну мрежу јавног и путног саобраћаја која омогућава функционисање и већи степен искоришћености свих делова града Београда, а на другој страни повезивање са ширим регионалним системима и европским коридорима.

Саобраћајна мрежа на територији града Београда



Графички приказ саобраћајне мреже на територији града Београда

Железнички саобраћај

Железница може да има једну од битних улога, према важности појединих видова превоза роба и људи, на територији града Београда. Треба напоменути да је Београд једна од европских метропола које се налазе на друмско-железничком Коридору 10 (међусобно повезује Немачку, Аустрију, Словенију, Хрватску, Мађарску, Србију, Бугарску, Македонију и Грчку), који се сматра оптималном везом Европе са Блиским и Средњим истоком. Основни проблеми који прате железнички саобраћај на територији града су: нерешено питање довршетка београдског железничког чвора, који по идеји треба да измести постојећу железничку инфраструктуру ван савског амфитеатра, на нову за то одређену локацију (Прокоп); лоша конекција Београда железничким саобраћајем са даљим окружењем (у односу на друмски саобраћај лоша повезаност са главним градовима околних земаља); ниско учешће градске железнице у превозу путника у систему јавног градског превоза.

Водни саобраћај

Пловни пут реке Дунав дефинисан је као Паневропски коридор VII, природна саобраћајница која међусобно повезује 10 европских земаља, а који је интегрални део трансевропске пловне магистрале Рајна - Мајна - Дунав са укупном дужином од 3.505 км. Иако је коридор VII дефинисан као пловни пут Дунава, све је присутније мишљење да он обухвата и међународне реке Саву и Тису.

У Београду данас функционишу међународна теретна лука "Београд", међународно „Савско“ путничко пристаниште и неколико марина.

Ваздушни саобраћај

На територији града Београда налазе се три аеродрома: путничко-теретни аеродром „Никола Тесла“ у Сурчину, војни аеродром у Батајници и спортски аеродром у Лисичијем јарку.

Аеродром „Никола Тесла“, примарна престонична ваздушна лука, налази се 18 км западно од центра Београда, са којим је повезан аутопутем Е-70, Београд - Загреб.

Водопривреда

Површинске и подземне воде

Територија Београда припада средњем Подунављу и чини по површини најзначајнији део Дунавског басена. Београд је једна од четири европске престонице које леже на обалама Дунава, и једна од две престонице које леже на обалама Саве. Укупна дужина речних обала Београда је 200 км. На тој територији се налази 16 речних острва, од којих су најпознатија: Ада Циганлија, Велико ратно острво и Грочанска ада.

Река Дунав је највећа река на Балканском полуострву и друга река по величини у Европи, после реке Волге. Дунав је најзначајнија река Европе, јер повезује њен југоисточни и централни део, а кроз Србију протиче са својих 588 км, плован је целим током и представља природну везу са Немачком, Аустријом, Мађарском, Румунијом и Бугарском. Подручјем Београда, Дунав протиче у дужини од 60 км од Старих Бановаца до Гроцке.

Река Сава је значајна река југоисточне Европе, дуга 940 км. Кроз Србију има ток дуг 207 км, а у Дунав се улива у Београду. Подручјем Београда протиче у дужини од 30 км, узводно од Обреновца до Ушћа.

Дунав и Сава су главни реципијенти за мале водотоке. Заједничка карактеристика малих водотокова је што су они отворени колектори за отпадне и загађене воде.

Подземне воде

Извориште за водоснабдевање Београда је приобаље реке Саве, при чему је удео подземних вода у водоснабдевању 70% у односу на површинске воде (30%). За захватање подземне воде користе се рени бунари, којих има 98, са хоризонталним дренажним, и цевастим бунари којих има 45.

У Београду постоји пет постројења за пречишћавање воде и то: "Беле воде", "Баново брдо", "Бежанија", "Макиш" и "Винча".

Дистрибутивни систем има 21 резервоар са укупном запремином од око 210.000 m³.

Стање водоснабдевања становништва и индустрије је углавном на том нивоу да је неминовно у што краћем периоду предузети адекватне мере ради делимичног или трајног решавања овог проблема. Објекти водоводног система по свом значају имају примат за развој града, па је императив усаглашавање осталих корисника река и приобаља са примарним захтевима ове инфраструктуре. Београдски водовод је основан пре 116 година, 1892. године. Цео систем водоснабдевања града састоји се од следећих објеката:

- извориште,
- транспорт сирове воде,

- постројења за пречишћавање воде,
- дистрибутивни систем.

Систем за водоснабдевање је конципиран на коришћењу површинских и подземних вода. Површинске воде (речне воде Дунава и Саве) се захватају водозахватима у "Макишу" док се подземне воде захватају рени бунарима. Прерада и пречишћавање речне воде се врши у постројењима "Макиш 1" и „Макиш 2“, затим у постројењима "Беле Воде", "Баново брдо" и "Бежанија". Због повећане потребе за водом, постојећа постројења не задовољавају тренутне потребе па је неопходно ангажовати додатне капацитете. Насеља Винча, Лештане, Зуце и Бели Поток снабдевају се водом из винчанског водовода који захвата воду из Дунава. Међутим, овај водовод има застарелу технологију и лош квалитет воде због близине излива Ошљанског потока. Са друге стране, додатно коришћење подземних вода са нових локација изворишних зона захтева формирање нових бунара.

Постројења "Баново брдо", "Бежанија" и један део постројења "Беле воде" служе за пречишћавање односно прераду подземне воде. Капацитет ових постројења је 8.000 l/s.

Снабдевање електричном енергијом

Према Генералном плану града Београда до 2021. године, потрошачко подручје града је издељено на три међуподручја потрошње, са припадајућим трансформаторским станицама и то сремско (лева обала Саве и десна обала Дунава до ушћа), банатско (лева обала Дунава) и шумадијско (десна обала Саве и десна обала Дунава од ушћа).

Можућности коришћења нових обновљивих извора енергије

На територији града Београда у блиској будућности могли би се искоришћавати следећи обновљиви извори енергије: биомаса, биогаз, геотермална енергија, спаљивање отпадака и сунчева енергија, с тим што би свака алтернатива захтевала претходна исцрпнија истраживања.

Гасоводна мрежа

Територијом града Београда пружа се укупно 1.203 km разводне гасоводне мреже. Снабдевач свих потенцијалних потрошача на територији Београда природним гасом је ЈП „Србијагаз“.

Телекомуникације

Фиксна телефонија

На основу података званичне статистике ЈП за телекомуникације "Телеком Србија" А.Д., на територији Београда у 2014. години је било инсталирано 695 комутационих система, са укупно расположивим капацитетом од 1.118.794 прикључака фиксне телефоније, односно 745.671 телефонских претплатника.

Мобилна телефонија

Носиоци реализације ових инфраструктурних система на подручју града су национални оператер „Телеком Србија“ А.Д. и приватни оператери „Telenor“ и „VIP“.

Пристап интернету

На територији града Београда егзистира довољан број интернет провајдера (национални и приватни). Корисници су најчешће упућени на коришћења неких софистициранијих видова интернет конекција (ADSL, HDSL).

Јавно информисање

На територији београдских општина постоји одређени број јавних и комерцијалних радио и ТВ мрежа (мрежа предајника, репетитора, РР веза, и осталог), као и кабловских дистрибутивних система (КДС), које обезбеђују пренос, емитовање и дистрибуцију радио и ТВ програма, као и неких додатних сервиса.

Управљање отпадом

Локални план управљања отпадом израђује се за територију града Београда, за подручје 14 градских општина и то: Вождовац, Врачар, Гроцка, Звездара, Земун, Младеновац, Нови Београд, Палилула, Раковица, Савски венац, Сопот, Стари град, Сурчин и Чукарица.

Управљање комуналним и индустријским отпадом са рециклажом такође представља ургентан еколошки и економски изазов за град Београд. Према пројекцијама до 2020. године биће генерисано око 1.801 тона отпада на дан, што на годишњем нивоу износи око 657 хиљада тона. Отпад се сакупља од 85% домаћинстава на подручју града. Нижи проценат обухвата сакупљања отпада је у приградским општинама као што су Барајево, Лазаревац, Обреновац и Сопот (у просеку око 50%). Посебан проблем представља управљање индустријским отпадом из термоелектране Колубара у Лазаревцу и ТЕ „Никола Тесла“ у Обреновцу. Постоје процене да се годишње на подручју града ствара око 15 хиљада тона опасног отпада. Стратешки план Београда треба да буде усмерен ка томе да се до 2020. године обезбеди организовано сакупљање 100% комуналног и индустријског отпада. Циљ је да се 30% укупног опада рециклира, 35% отпада искористи за производњу енергије, а преосталих 35% одложи на савремене санитарне депоније. За Београд је значајно питање управљања и контроле јонизујућег зрачења. Ради се о озрачењу које настаје као нус-продукт медицинских процеса (око 80% зрачења), 15% се емитује из индустријских процеса, а свега 5% из осталих делатности. Београд је значајан транзитни друмски, речни и железнички центар, што условљава појаву опасности од удеса који могу настати транспортом хемикалија и других опасних материја. Индустрија Београда годишње троши близу 25 хиљада тона хемикалија од којих је један број по токсичности изузетно опасан

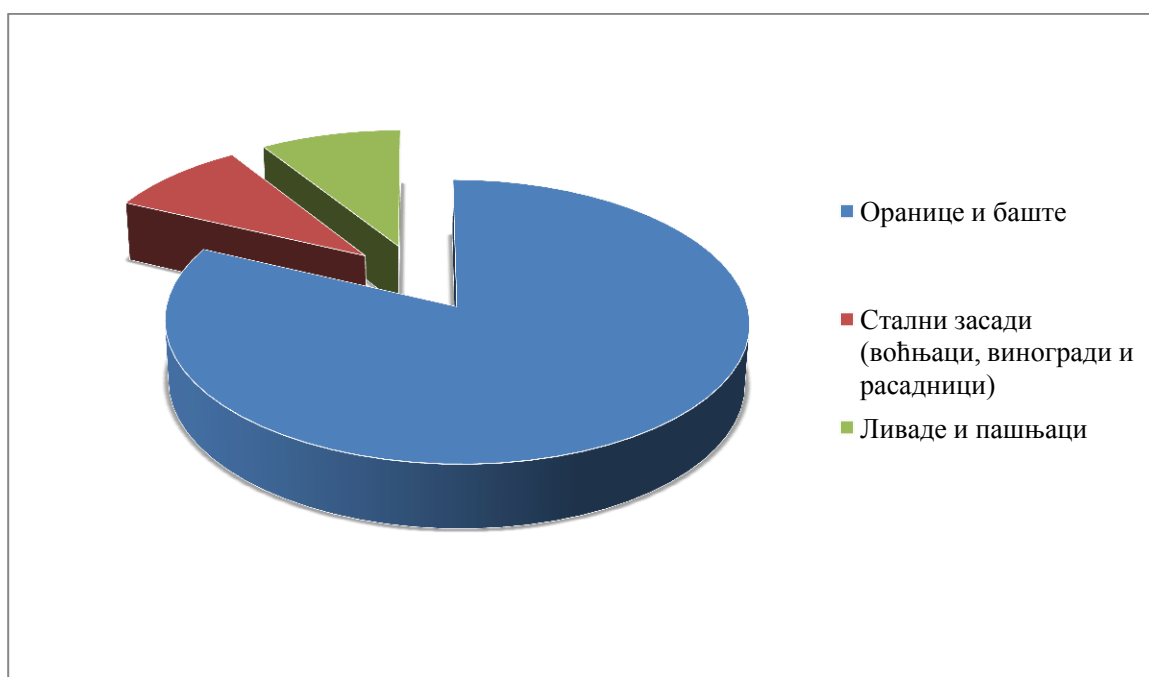
Планом је дефинисана реализација система одрживог управљања комуналним чврстим отпадом које подразумева успостављање принципа "сакупљање-рециклажа-депоновање", што захтева изградњу постројења/фабрике за обнављање материјалних ресурса у комплексу будућих регионалних депонија. Приоритет је дат депонији "Винча", а уколико материјални услови дозвољавају, истовремено је потребно започети изградњу фабрике за прераду комуналног чврстог отпада на локацијама будућих регионалних депонија.

ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ - СТАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ РЕСУРСА

1.1.6. Пољопривредно земљиште

Према подацима Завода за информатику и статистику града Београда на територији града Београда налази се укупно 152.787 хектара коришћеног пољопривредног земљишта, што чини 47% укупне територије града Београда. Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта обрадиво пољопривредно земљиште - оранице и баште обухватају 124.885 хектара или 82 %, воћњаци виногради и расадници обухватају 13.506 хектара или 9% и ливаде и пашњаци обухватају 14.396 хектара или 9%. Структуру обрадивих површина на територији Београда чине: баште и оранице са 82 %, воћњаци и виногради са 9 % и ливаде и пашњаци са око 9 % укупних обрадивих површина.

Графикон бр. 2 – Структура коришћења пољопривредног земљишта по категоријама



Београдски регион се састоји од 17 општина, оне се међусобно разликују по површини пољопривредног земљишта коју заузимају, али и по структури. Највећу површину коришћеног пољопривредног земљишта заузима Обреновац са 22.940 хектара у 2012. години. У Београду постоје општине које су географски лоциране у центру града као што су Врачар, Стари град и Савски венац и као такве не заузимају пољопривредне површине.

Највише обрадиве пољопривредне површине има у Обреновцу, а затим у Палилули, Младеновцу и Лазаревцу. Оранице и баште су највише заступљене у општини Палилула, док се у Гроцкој становништво највише бави узгајањем разних врста воћа. Пашњаци, као врста необрадивог земљишта погодног за развој сточарства доминирају у општини Чукарица.

Република Србија је у 2012. години располагала са 5.052.000 хектара пољопривредног земљишта, при чему се 4,24% налазило у Београдском региону. Посматрајући трогодишњи период од 2010. до 2012. године примећује се стабилност у обиму

пољопривредног земљишта. Београдски регион није показао знатне осцилације у укупном пољопривредном земљишту Републике Србије. У 2010. години Београду је припадало 4,30% пољопривредне површине, док је у 2011. забележен незнатан пад од 0,04 процентна поена, па је Београдски регион заузимао 4,26% укупне пољопривредне површине.

У Београдском региону је у 2014. години засејано 124.885 хектара обрадиве пољопривредне површине, Жита се сеју на највећем делу површине (86.845 ха или 69,5%), затим следе махунарке (521 ха или 0,4%), крмно биље (21.665 ха или 17,3%), кромпир (3.115 ха или 2,4%), шећерна репа (2.522 ха или 2%), индустријско биље (7.567 ха или 6%), поврће, бостан и јагоде (1.676 ха или 1%), цвеће (24 ха или 0,01%), остали усеви на ораницама и баштама (6 ха или 0,004%), и угари (945 ха или 0,7%).

Према Попису пољопривреде 2012. године, током посматраног периода од 2010. до 2012. године највеће промене се бележе у узгајању живине чији је број значајно порастао током посматраног периода. Говедарство је највише заступљено у општини Палилула, док се узгајањем свиња највише баве становници општине Обреновац. Живина се у највећем броју узгаја у Младеновцу.

Укупна пољопривредна површина се састоји од обрадивог и необрадивог земљишта. Структура пољопривредне површине у Републици Србији одговара структури у Београдском региону, па тако у 2012. години највеће учешће узима обрадива површина од око 84%, док необрадиве површине заузимају око 16% земљишта. Просечна величина пољопривредног газдинства на територији града Београда износи 4,1 ха.

У Београду је забележено постојање 33.244 пољопривредних газдинстава по попису пољопривреде од 2012. године, од чега се највише броји у Обреновцу, Младеновцу, Лазаревцу и Гроцкој. Доминирају газдинства са малим бројем чланова, односно 1 до 2 лица.

Подручје града Београда припада двама природним целинама: Панонској низији на северу и брежуљкастим теренима Шумадије на југу. У геолошко-геоморфолошком смислу, на подручју града Београда присутне су следеће основне категорије терена:

- Нискоравничарски терени флувијалног генетског типа (алувијалне заравни Саве, Дунава, Тамиша и Колубаре, и доњих делова њихових притока, алувијално-барски терени, речно-терасне заравни и алувијално-пролувијални терени);
- Еолске и еолско-акватичне заравни Срема;
- Терени неогеног побрђа;
- Брдско-планински терени и
- Геотехнички терени, тј. терени формиран антропогеном делатношћу.

Према интензитету обраде могу се издвојити интензивно и екстензивно обрађиване пољопривредне површине, међу којима се даље уочавају посебне специфичности у зависности од типа предела коме припадају (лесна зараван, алувијална зараван, побрђе и брдско-планинско подручје).

Од значајних проблема који се односе на угрожавање квалитета пољопривредног земљишта могу се навести следећи:

- пренамена пољопривредног земљишта (најчешће неконтролисана) у грађевинско индустријско земљиште;
- старост и угроженост насипа за заштиту од поплава;
- недовољно развијени системи за одводњавање и наводњавање;
- неадекватна примена пестицида и вештачких ђубрива, као и коришћење воде неодговарајућег квалитета за наводњавање.

Најплоднија земљишта налазе се северно од Саве и Дунава, у Панонској равници и у околини Обреновца.

Преко 50% укупног пољопривредног земљишта налази се у општинама: Обреновац, Палилула, Младеновац и Лазаревац, док пољопривредне производње нема у општинама Стари град, Савски венац и Врачар.

Главни пољопривредни производи који се гаје на територији града према подацима из 2014. године су житарице (пшеница, раж, јечам, овас, кукуруз) засејане на 86.845 ha, сточно крмно биље засејано на 21.665 ha, индустријско биље (шећерна репа, сунцокрет, соја, уљана репица) засејано на 7.567 ha, повртно биље засејано на 1.676 ha, воће засађено на 12.616 ha, грожђе засађено на 766 ha и др.

Површине пољопривредног земљишта на територији града Београда према катастарским класама и културама су врло хетерогене, од чега зависе и производне особине овог земљишта. Највеће учешће према категоријама коришћења пољопривредног земљишта у државној својини имају њиве (78,34%) које су истовремено и најпогодије за давање у закуп.

Укупна наводњавана површина је 6.109 ha или 4.5% од укупно коришћене површине. Од тог броја 61,1% се наводњава површински, 14,7% орошавањем и 24,2% кап по кап. На подручју свих општина које припадају Београду наводњавање се примењује на индивидуалним пољопривредним газдинствима за већину малих система за наводњавање (углавном методом капања и орошавања) у затвореном простору (пластеници и стакленици), одакле стиже највећа количина поврћа на градске пијаце. Површина земљишта обухваћена системом за одводњавање у региону Београда је 115.350 ha, при чему се око 65.000 ha односи на земљиште које се користи за пољопривредну производњу. Од укупне површине обухваћене системом за одводњавање око 29% укупне површине и 43% коришћеног пољопривредног земљишта је стварно одводњавано. Одводњавање земљишта се може вршити каналима за одводњавање или испумпавањем. Укупна површина територије београдског региона је покривена каналима за одводњавање у дужини од 1.060 km у 2013. години, што је више у односу на претходне две године када су се канали протезали на 878 km. На територији града Београда је у 2013. години постојало 27 црпних станица које су служиле за одводњавање. Одређени број станица је реверзибилног карактера и може се користити и за наводњавање у сушним периодима.

Хидромелиорациони системи на територији Београда се налазе у оквиру пет мелиорационих подручја. Према Оперативном плану за одбрану од поплава Србије за 2013. годину, укупна дужина каналске мреже на поменутим подручјима износи 1.836,4 km. Реципијенти подручја, под називом: Београд Дунав 1, Београд Дунав 2, Београд Сава 1, Београд Сава 2 су Дунав, Тамиш и Сава. Системи мелиорационог подручја Београд Морава за реципијенте, осим Саве, имају и реку Колубару, Топчидерску реку, Бељаницу, Турију, Пештан, Лукавицу и Љиг.

ЈВП „Београд воде“ управља системом одбране од поплава на водном подручју града Београда који се састоји од:

Водотоци I реда

- **Спољашње воде** које чине насипи и обалоутврде на рекама Дунав, Сава, Колубара и Велики Луг (са притокама), укупне дужине 506,93 km:

1. Сектор/деоница – десна обала Дунава (Београд/Ада Хуја Д. 4.1.), (Винча и Гроцка Д.5.1.) и лева обала Дунава и десна обала Тамиша (Панчевачки рит Д.6.1- 6.4.) – 99,39 km
 2. Сектор/деоница – десна обала Дунава и лева обала Саве од ушћа до Кленка и канал Нова Галовица (Земун – Нови Београд – Кленак С.1.1. и С.1.2.) – 68,61 km
 3. Сектор/деоница – С.3.1 – С.3.10. десна обала Саве од ушћа до Вукићевице и притоке, Топчидерска река са потоком Паригуз и Белом реком, као и Колубара са Тамнавом, Туријом, Бељаницом, Барајевском реком, Пештаном и Лукавицом, три бране: „Ресник“, „Бела река“ и „Дубоки поток“ – 281,07 km
 4. Сектор/деоница – М.4.3. Смедеревска паланка – Велики Луг – 57,86 km
- **Унутрашње воде** – хидромелиорациони системи каналске мреже по територијалној припадности укупне дужине 1.866,51 km:
 1. Мелиорационо подручје „Београд Дунав 1“ (ХМС БГ Д1 1.) – 688,934 km
 2. Мелиорационо подручје „Београд Дунав 2“ (ХМС БГ Д2 1.) – 8,700 km
 3. Мелиорационо подручје „Београд Сава 1“ (ХМС БГ С1 1.- С1 5.) – 667,014 km
 4. Мелиорационо подручје „Београд Сава 2“ (ХМС БГ С2 1.- С2 16.) – 444,978 km
 5. Мелиорационо подручје „Београд Морава“ (ХМС БГ М 1.- М 3.) – 56,886 km
 6. Црпне станице на територији Београда – укупно 30.

Водотоци II реда

- 200 регистрованих бујичних водотокова (Каљави поток, Миријевски поток,...)

Улагања у водопривредни систем на територији града Београда су последњих двадесет година ниска, тако да пораст водостаја река представља потенцијалну опасност од поплава. Одбрана од поплава на територији града Београда се спроводи на два начина. Активан начин подразумева управљање и прераспodelу вода постојећим акумулацијама и ретензијама. Пасивна заштита се односи на регулације речног корита, насипе и кејске зидове.

Табела 7. Површине и објекти брањени од поплава

Површине и објекти брањени од поплава (Београдски регион)	2010	2011	2012	2013
Укупна површина брањена од поплава, ha	60.274	33.819	33.819	33.819
Коришћена пољопривредна површина, ha	51.694	28.429	28.429	28.429
Број насеља	21	13	13	13
Број индустријских објеката	21	7	7	7
Број осталих привредних објеката	143	120	120	120
Железничке пруге, km	52	46	46	46
Путеви, km	100	70	70	70
Укупна дужина насипа, km	471	471	471	404

Извор: Републички завод за статистику

После катастрофалних поплава у мају 2014. године на територији града Београда обновљено је на територији ГО Обреновац 95% насипа.

1.1.7. Вишегодишњи засади

За Београд воћарско - виноградарска производња представља значајан сектор пољопривредне производње, као и значајан извор сировине за прерађивачку индустрију.

У свим општинама града Београда, са изузетком општина Савски венац, Врачар и Стари град, у којима не постоје услови за ову производњу, заступљена је воћарска производња. Повољнији су услови у општинама јужно од Саве и Дунава, где ова производња има већи интензитет. У производњи је заступљено јабучасто, језграсто, коштичаво, јагодичасто воће, као и грожђе.

У производњи воћа најзаступљеније је коштичаво воће са 66,2% од укупног броја стабала. Шљива је најзаступљеније коштичаво воће, односно 38,6% стабала коштичавог воћа, док вишња учествује са 17,7%. Јабучасто воће учествује у укупном броју стабала са 32,2%. Јабука има највећи број стабала у оквиру групе јабучастиг воћа где партиципира са 66,2%. Најмање је заступљено језграсто воће, односно ораси, који у производњи учествују са свега 1,6% стабала. Значајна је и производња јагодастиг воћа, односно јагода и малина.

На подручју Београда 14.659 газдинстава се бави воћарством. Укупна површина под воћем је 12.616 ха. Од тога на 10.305 ха се примењује плантажни начин узгоја, а на 2.311 ха екстензивни. Виноградарством се бави 3.217 газдинстава на територији града на укупној површини од 766 ха. Јабукe се гаје на 1.956 ха, крушке на 562 ха, брескве на 2.904 ха, кајсије на 2.265 ха, вишње на 737 ха, шљиве на 2.507 ха, ораси на 229 ха, лешници на 121 ха.

На територији града јабука се гаји на 1.478.870 стабала, кајсија на 565.353 стабала, вишња на 431.585 стабала, трешња се гаји на 240.500 стабала. У 2013. години на територији Београда грожђе се гајило на укупно 7.359.000 чокота. Од тог броја родних чокота је 7.116.670.

1.1.8. Сточни фонд

Сточарска производња на територији града Београда има велики значај, који се огледа пре свега кроз производњу сточарских производа који служе за исхрану становништва (млеко, јаја, мед и вуна). Према подацима из 2014. године производња млека је 133.508 литара, што је за 10.980 литара више у односу на 2013. годину; јаја је 142.000 што је за 40.827 комада више у односу на 2013. годину; меда 300 t, што је за 164 t мање у односу на 2013. годину (умањење је због поплавног таласа који је у 2014. години захватио нашу земљу); вуне је 126 t, што је за 11 t мање у односу на 2013. годину. Сточарство је значајно и као сировинска основа за прехрамбену индустрију. Развој сточарства је од значаја и за развој пратећих индустрија - производње сточне хране, индустрије машина и опреме за пољопривредну производњу и сл. Зависно од природних услова, структуре коришћених пољопривредних површина, економске ситуације и структуре становништва, које утичу на развој сточарства, у појединим општинама су у мањој или већој мери развијене поједине линије сточарске производње.

Према Попису пољопривреде 2012. године учешће узгајања живине у Београду у укупном узгајању у Републици Србији у 2012. години је износило 4.67%.

Табела 8. Сточарска производња по општинама (говеда, свиње, овце и живина).

Општине у Београду	Број пољопривредних газдинстава	Говеда	Свиње	Овце	Живина
Барајево	2.668	2.468	10.367	8.962	53.895
Вождовац	1.675	584	5.103	2.132	33.260
Врачар	/	/	/	/	/
Гроцка	4.043	846	7.634	2.228	50.592
Звездара	224	24	238	53	1.147
Земун	889	2.403	8.422	764	16.503
Лазаревац	4.831	3.205	16.771	18.966	71.770
Младеновац	5.221	6.628	30.808	16.582	245.940
Нови Београд	85	32	170	103	1.197
Обреновац	5.536	9.650	56.031	14.656	106.110
Палилула	1.705	19.746	38.589	985	54.339
Раковица	202	26	175	46	1.819
Савски венац	/	/	/	/	/
Сопот	2.708	3.200	13.462	8.744	50.180
Стари град	/	/	/	/	/
Сурчин	2.131	4.119	12.128	3.574	163.468
Чукарица	1.326	249	2.803	1.179	17.780
Укупно (2012):	33.244	53.180	202.701	78.974	868.000
Укупно (2013):	/	58.871	190.870	71.391	812.000
Укупно (2014):	/	61.259	180.048	80.498	990.305

Говедарство (37,13%) је највише заступљено у општини Палилула, а за њом следи Обреновац (18,14%) и Младеновац (12,46%). Свињарством се највише баве становници општине Обреновац (27,65%) и Палилула (19,04%), док се овце највише гаје у Лазаревцу (24,01%). Гајење живине је исплативо за становнике приградских општина што се може видети на основу њихове бројности. Било да се гаји за сопствене потребе или је намењена за даљу продају, живина је најбројнија у Младеновцу (28,33%), Сурчину (18,83%) и Обреновцу (12,22%).

Пчеларство представља малу, али изузетно атрактивну пољопривредну делатност, која последњих година почиње да се тржишно усмерава у правцу прихватања услова и стандарда ЕУ. Различите врсте меда које потичу са географског подручја Србије су високог квалитета и у укупном економском обиму пољопривредне производње пчеларска производња учествује са 0,4 %. Према анкети из 2014. године на територији града Београда има укупно 44.249 кошница пчела.

Највећи део друштвеног производа пољопривреде и рибарства града Београда се остварује из приватне својине, која има све већи значај за формирање друштвеног производа пољопривреде. Аквакултура се обавља у пастрмским и шаранским рибњацима. Пастрмски рибњаци су лоцирани у брдско планинским крајевима, а шарански у равничарским. Потенцијал повећања производње пастрмки је ограничен ресурсима чистих водених токова, док је потенцијал за развој шаранског рибарства тако рећи неограничен. У 2012. години је произведено 7,66 хиљада тона рибе у објектима за аквакултуру. У том периоду је увезено 32.757 тона, док је извезено 562 тоне производа рибарства.

У структури сточног крмног биља у периоду од 2013. године до 2014. године доминира производња кукуруза за крму (зелена маса), следи производња луцерке и детелине. У 2014. години, производња луцерке је била: 50.196 t, производња детелине 18.920 t, а производња кукуруза за крму 107.531 t, а у 2013. години, производња луцерке је била 44.729 t, производња детелине 21.817 t, а производња кукуруза за крму 120.734 t.

1.1.9. Механизација, опрема и објекти

Пољопривредни произвођачи схватају да низак ниво опремљености газдинстава механизацијом представља ограничавајући фактор развоја пољопривреде. Број трактора је индикатор који указује на развијеност пољопривредне производње, пре свега земљорадње у београдским општинама. На територији града Београда према Попису пољопривреде у 2012. години укупно има 22.564 двоосовинских трактора, и 8.376 једноосовинских трактора, комбајна 1.442 и прикључних машина 74.812. Укупан број објеката за смештај стоке је 59.146, објеката за смештај пољопривредних производа на газдинству : кошева за кукуруз је 17.765, амбара је 8.217 и силоса је 193, објеката за смештај пољопривредних машина и опреме на газдинству је 13.920, сушара је 231, објеката за силажу на газдинствима је 636, хладњача 192, стакленика 146 и пластеника 4.994. Према расположивим подацима Привредне коморе Београда, млинска индустрија Београда има довољно капацитета за смештај и прераду пшенице - силосе и подна складишта укупног капацитета од 200.000 t на годишњем нивоу. Млински капацитети на нивоу Београда износе око 160.000 t. Откуп пшенице ће зависити искључиво од финансијске способности млинске индустрије која купује пшеницу за сопствене потребе. Од значајнијих пољопривредних предузећа на територији града Београда која се између осталог баве производњом и прерадом ратарских производа или су њихови велики потрошачи треба издвојити следећа: ПКБ Корпорација; Београдска пекарска индустрија; Клас а.д.; Житопродукт; БД Агро; ПИК Земун; Драган Марковић а.д.; Колубара услуге; Соко Штарк; Институт за кукуруз; Институт за сточарство; Институт ПКБ Агроекономик; „Маковица“ а.д. и други. Ова пољопривредна предузећа и задруге располажу великим обрадивим површинама, механизацијом, стручним кадром и смештајним капацитетима који омогућују адекватну организацију производње и постизање значајних приноса у ратарској производњи. Простор за складиштење стајњака условљен је типом стајњака, његовом наменом и количином. Дневна количина стајњака који крава произведе зависи од начина држања, као и исхране. Стајњак се пакује у висине од око 2 метра, где би запремина чврстог стајњака износила око 800kg/m^3 . За разлику од чврстог стајњака, складиштење течног стајњака је нешто захтевније јер изискује јаму изграђену од непропусног материјала, транспорт од штале до јаме системом канала, нагиба, употребом пумпи и цистерни као и другом пратећом опремом. Чврсти и течни стајњак се користи за ђубрење њива, односно побољшања структуре земљишта. Предност течног стајњака у односу на чврсти, је и у његовој употреби за производњу биогаза, што изискује додатне грађевине и пратећу опрему.

1.1.10. Радна снага:

Број активних регистрованих пољопривредних газдинстава је 33.244, и исто толико је и носилаца пољопривредних газдинстава. Менаџери (носиоци) пољопривредних газдинстава су 4.477 жене, а 28.767 мушкарци. Квалификација менаџера (носилаца пољопривредног газдинства) односно доносилаца одлука на пољопривредним газдинствима је таква да радно искуство из пољопривредне праксе има 18.337, а свега 229 је похађало разне курсеве из области пољопривреде.

Сезонску радну снагу чини 13.675 сезонских радника.

Неповољна је старосна структура на газдинствима. Међу општинама које имају карактеристике руралних подручја, највеће учешће старијих од 50 година имају газдинства у општинама Сопот и Гроцка, а најмлађа популација регистрована је на газдинствима у општинама Лазаревац, Младеновац и Обреновац.

1.1.11. Структура пољопривредних газдинстава

Пописом пољопривреде 2012. године у Београду је забележено постојање 33.244 пољопривредних газдинстава, од чега: у Обреновцу 5.536, Младеновцу 5.221, Лазаревцу 4.831, Гроцкој 4.043, Сопоту 2.708, Барајеву 2.668, Сурчину 2.131, Палилули 1.705, Вождовцу 1.675, Чукарици 1.326, Земун 889, Звездари 224, Раковици 202 и Новом Београду 85, док поједине градске општине попут Врачара, Савског венца и Старог града немају пољопривредних газдинстава на својој територији. Од укупног броја регистрованих пољопривредних газдинстава породично пољопривредно газдинство чини 99,5%, а правна лица и предузетници 0,5%.

У табели која следи дат је приказ газдинстава у Београду према броју чланова и стално запослених. Посматрајући добијене податке може се приметити да доминирају газдинства са малим бројем чланова, односно 1 до 2 лица. Највише таквих газдинстава има у Обреновцу, Младеновцу и Лазаревцу. Следе пољопривредна газдинства која имају нешто више чланова, од 3 до 4 лица. Највише таквих је у Младеновцу, а затим у Обреновцу, Лазаревцу и Гроцкој. Највише газдинстава која броје 7 и више лица има у Младеновцу, а следе их газдинства у Палилули, Обреновцу и Лазаревцу.

Табела 9. Газдинства према броју чланова и стално запослених на газдинству

Општина	Укупно	1-2 лица	3-4 лица	5-6 лица	7 и више лица
Барајево	2.668	1.947	655	63	3
Вождовац	1.675	1.278	373	21	3
Врачар	/	/	/	/	/
Гроцка	4.043	2.702	1.162	170	9
Звездара	224	182	37	4	1
Земун	889	652	213	17	7
Лазаревац	4.831	3.257	1.367	196	11
Младеновац	5.221	3.195	1.724	280	22
Нови Београд	85	58	24	3	
Обреновац	5.536	3.699	1.614	212	11
Палилула	1.705	1.243	381	62	19
Раковица	202	170	25	4	3
Савски венац	/	/	/	/	/
Сопот	2.708	1.966	662	75	5
Стари град	/	/	/	/	/
Сурчин	2.131	1.709	377	36	9
Чукарица	1.326	1.065	230	28	3
Укупно Београд	33.244	23.123	8.844	1.171	106

1.1.12. Производња пољопривредних производа

Град Београд као развијен индустријски и трговачки центар, без обзира што има релативно велике површине плодног пољопривредног земљишта и повољне природне услове за бављење пољопривредом, има веома мали проценат становништва које се бави искључиво пољопривредном производњом. У складу с тим, као и под утицајем општих политичких и економских услова, део укупног друштвеног производа који се остварује из делатности пољопривреде веома је мали.

Ратарска производња по свом обиму, структури и сложености представља један од најзначајнијих сектора пољопривредне производње на нивоу града Београда која такође представља и један од најважнијих фактора прехранбене стабилности и сигурности Града.

На територији Града постоје одговарајући услови за организовање ратарске производње поготову у општинама које се налазе северно од Саве и Дунава, где су парцеле знатно веће у односу на парцеле општина које се налазе јужно од ових река, где је терен више брежуљкаст и погоднији за воћарску производњу. Међутим, целокупну ратарску производњу карактерише недостатак средстава за финансирање текуће производње и све веће смањење расположивих обрадивих површина услед неконтролисане промене намене пољопривредног земљишта.

Од укупно 124.885 ха под ораницама и баштама, у 2014. години на територији града Београда ратарска производња се одвијала на 122.235 ха, односно на 98% површина. Од ратарских култура доминирају површине под житарицама са 69%, затим површине под сточним крмним биљем са 17%, а најмање ораничних површина се налази под индустријским биљем, свега 6%. Од житарица највише је површина под кукурузом 46.958 ха и пшеницом 28.857 ха. Од повртног биља паприка заузима 474 ха, парадајз 993 ха, купус и кел 874 ха. Од индустријског биља највеће површине су под сојом 4.124 ха, шећерном репом 2.522 ха и сунцокретом 1.880 ха.

На територији града у 2014. години јабука се гаји на површини од 1.956 ха, кајсија на 2.265 ха, вишња на 737 ха, трешња се гаји на 1.198 ха, шљива на 2.507 ха, бресква на 2.904 ха. У 2014. години на територији Београда грожђе се гајило на површини од 714 ха. Укупно је произведено 5.134 t грожђа. Просечан принос грожђа је био 7,17 t/ха.

Према подацима из 2014. године на територији Београда је било 61.259 грла говеда, 180.048 свиња, 80.498 оваца, 6.809 коза, 990.305 комада живине, а број кошница у 2014. години је 44.249. Узгој рибе је организован на 19.9 ха.

Тренутно на територији Београда мали број произвођача (индивидуалних газдинстава и предузећа) има сертификовану органску производњу, и то углавном у области ратарства, воћарства, као и прераде воћа. Имајући у виду висок раст иностране тражње за органским производима, близину, величину и потенцијал тржишта Београда, више цене ових производа у односу на производе хемијски третиране, као и веома повољне еколошке услове за органску производњу у појединим општинама града (пре свега Сопот и Барајево), један од начина развијања конкурентности целокупног пољопривредног сектора Београда јесте већа оријентација произвођача на органску производњу.

1.1.13. Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника

Према подацима Задружног савеза Београда на територији града Београда регистровано је педесет шест (56) земљорадничких задруга и један задружни савез. Од овог укупног броја регистрованих задруга активних је тридесет једна (31) задруга и један задружни савез. Пет (5) задруга је у стечају. Двадесет задруга је неактивно или је у блокади.

Свака од ових задруга броји најмање стотину задругара. Укупан број коопераната са којим задруге на територији града Београда сарађују је преко 4.500 коопераната.

Основне делатности задруга су: сточарство, воћарство, повртарство, ратарство, пчеларство као и откуп и пласман пољопривредних производа.

Задруге се срећу са следећим проблемима:

- Непостојање адекватног задружног законодавства (постојеће задружно законодавство је превазиђено и системски је потпуно неуређена област),
- Нерешено питање власничких односа над имовином у задругама (нерешени власнички односи представљају велику препреку за успешније пословање задруга),
- Непоштовање задружних принципа и задружних вредности у раду задруга (пословање задруга по задружним принципима је обавеза прописана од стране Међународног задружног савеза и Закона о задругама),
- Непостојање задружне ревизије (Задружна ревизија је прописана законом и односи се на контролу примене задружних принципа у пословању задруге, као и контролу пословања задруге уопште. Та законска одредба се не поштује, а уз то и не постоје лиценцирани задружни ревизори),
- Отежан приступ задруга тржишту капитала (банкарски кредити за финансирање пољопривредне производње и инвестиције у пољопривреди су крајње неповољни),
- Недовољна обухваћеност задруга мерама аграрне политике Србије (задруге су мали корисници средстава аграрног буџета),
- Финансијска исцрпљеност и неликвидност задруга (хронична несташица сопствених обртних средстава за набавку репроматеријала и заснивање пољ.производње),
- Смањење обима промета роба и услуга у задругама (значајан промет пољопривредних производа преко 30%, пре свега воћа и поврћа и живе стоке обавља се преко купаца у тзв.сивој зони и представља крајње нелојалну конкуренцију задругама у пословима који су њихова основна делатност).

Такође, присутна је даља девастација задружне имовине кроз примену оспорених одредби Закона о стечају.

Присутно је недовољно подстицање удруживања у задруге и друге облике организовања како са нивоа Републике тако и Града.

1.1.14. Трансфер знања и информација

Трансфер знања у области пољопривреде спроводи се кроз систем формалног образовања свих нивоа (од средњег образовања до докторских студија), путем различитих врста обука организованих од стране образовних и истраживачких установа и организација, Пољопривредне саветодавне стручне службе (у даљем тексту: ПССС-а), приватних привредних друштава, пројектних јединица, медија итд. Саветодавни систем у пољопривреди обухвата 35 ПССС: 22 на подручју уже Србије, чији рад је под мониторингом Министарства пољопривреде и заштите животне средине (у даљем тексту: МПЗЖС) и 12 ПССС и Енолошка станица чији рад је под мониторингом Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство. За трансфер знања и пружање подршке пољопривредним произвођачима на територији града

Београда задужене су две ПССС: Падинска скела (6 саветодаваца) и Младеновац (7 саветодаваца). Организовани трансфер знања преко ПССС стиже до релативно малог броја корисника. Корисници често информације прихватају са резервом и ретко се усуђују да инвестирају сопствена средства у стицање нових знања и вештина. Несигурности корисника доприноси и то што трансфер знања који се врши у сврху промоције нових производа и технологија, путем медија и на друге начине, може бити необјективан и усмерен превасходно на профит преносиоца. Могућности које пружају приватно-јавна партнерства у домену креирања и трансферу знања и технологија, као и већег укључивања других актера (задруга, приватних консултантских привредних субјеката и агенција, невладиног сектора и других) нису искоришћене.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.		"		"		"
	УКУПНО					

Табела 2. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.	Инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава,	101	39.940.000,00	80%	1.600.000,00
2.	Трансфер знања и развој саветодавства – Унапређење обука у области пољопривреде и руралног развоја	305	600.000,00	100%	300.000,00
	УКУПНО		40.540.000,00		

Табела 3. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања и у оквиру мера руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.		"		"		"
	УКУПНО					

Табела 4. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја	40.540.000,00
Планирана средства за директна плаћања	-
Планирана средства за подстицање мерама руралног развоја	40.540.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања и у оквиру мера руралног развоја	-

1.2. Циљна група и значај промена које се очекују за кориснике након примене Програма

Циљна група су регистровани пољопривредни произвођачи који имају формиране заседе воћа максимално до 1 ha али не располажу противградном мрежом и системом за наводњавање, регистровани пољопривредни произвођачи који планирају биљну производњу у затвореном простору и за ту намену планирају максимално до 0,05 ha обрадиве површине, као и регистровани пољопривредни произвођачи који се баве производњом меда и производа од меда или планирају производњу меда и производа од меда. Након реализовања мера очекује се значајно повећање приноса који ће кориснику омогућити увећан и редован извор прихода.

1.4. Информисање корисника о могућностима које Програм пружа

Информисање корисника о могућностима које програм пружа ће се уз подршку Службе за информисање вршити презентацијом програма електронским и штампаним средствима јавног информисања као и путем интернета, односно на званичном сајту града Београда и друштвеним мрежама. Кратким вестима и репортажама вршиће се најавна активности у вези са Програмом мера као и презентација постигнутих резултата. Планиране су трибине у присуству пољопривредних произвођача, које ће се одржати у просторијама градских општина које имају на свом подручју значајну пољопривредну производњу и пољопривредна газдинства која чине циљну групу за реализацију мера. Такође, редовно ће бити обавештаване стручне службе и представници општинских

управа о припреми и реализацији Програма мера у циљу информисања пољопривредника путем локалних средстава информисања, интернет страница и огласних табли које уређују градске општине .

1.5. Мониторинг и евалуација/надзор реализације Програма

Праћење ће се вршити непосредним увидом у реализацију мера из Програма мера од стране представника секретаријата. Контрола на терену и позитиван извештај у форми записника је неопходан како би се извршио трансфер средстава на текући рачун носиоца пољопривредног газдинства. Мониторинг је предвиђен текстом Јавног позива за доделу подстицајних средстава као и уговором који сачињава представник секретаријата и корисник средстава и односи се на могућност вршења контроле без претходне најаве у периоду који се односи на време у којем корисник не сме да отуђи предмет инвестиције. Такође, предмет надзора је и функционалност предметне инвестиције. Евалуација је такође предвиђена текстом Јавног позива за доделу подстицајних средстава као и поменути уговором и односи се на обавезу корисника средстава да на захтев даваоца средстава достави секретаријату податке о врсти културе и сорте које ће се гајити, остварен принос и приход који се остварује по јединици површине као и обим пласмана остварене производње на тржишту .

II ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Назив мере: Инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава

Шифра мере: 101

2.1.1. Образложење

Техничко-технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава регистрованих на територији града Београда, као и опрему, технологију и јачање производног ланца. У складу са нацртом Стратегије града Београда 2015. - 2020. године и Акционим планом који је саставни део ове стратегије, највећи део планираних буџетских средстава је управо намењен расту конкурентности.

Релативно мале површине којима располажу газдинства условљавају интензивну пољопривредну производњу која обезбеђује висок приход по јединици површине.

Газдинства која се баве производњом поврћа, воћа и других производа, карактерише специјализована производња а кључни проблем овог сектора је недостатак средстава за заснивање интензивне производње у заштићеним условима. Производња меда и пчелињих производа не захтева велику површину пољопривредног земљишта и велика улагања, али захтева висок ниво знања па је неопходна едукација.

Мера инвестиције у материјална средства пољопривредних газдинстава подржава мала и средња пољопривредна газдинства у циљу унапређења средстава и процеса производње, продуктивности, конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости.

Сектор - Воће, грожђе, поврће и цвеће

Иако ова газдинства карактерише специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа, недовољна едукација и недовољна примена савремене технологије производње. Просечна површина пољопривредног земљишта којим располаже пољопривредно газдинство на територији града Београда износи 4,1 ha.

Високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене у ланцу исхране доводе до ниског нивоа профита, а самим тим и до немогућности инвестирања у нове капацитете.

Низак степен образовања и стручне оспособљености ствара потешкоће када је реч о правилној употреби савремене опреме и коришћењу инпута, примени савремених метода у производњи поврћа и воћа у заштићеним условима као и метода за наводњавање.

На територији града релативно мали број газдинстава се бави производњом цвећа и то пре свега у заштићеном простору. То су углавном уско специјализована газдинства која су добро организована и сарађују међусобно по питању заједничке набавке инпута производње и пласмана производа.

Сектор - Пчеларство

Пчеларство представља изузетно атрактивну пољопривредну делатност, која последњих година почиње да се тржишно усмерава у правцу прихватања услова и стандарда Европске уније. Мед са географског подручја Србије се истиче квалитетом и тражен је на тржишту земаља Европске уније.

Према Статистичком годишњаку Београда из 2014. године на територији града Београда има укупно 44.249 кошница пчела. Пчеларство може бити допунска делатност на пољопривредном газдинству јер не захтева велику површину и велика улагања. Такође, уз значајна улагања може бити профитабилна основна делатност.

Просечан принос меда по кошници у претходним годинама у условима обилних падавина износи 6,7 килограма меда по кошници. Газдинство са 50 кошница може да обезбеди егзистенцију за вишечлану породицу. Проблем је нестандардан квалитет меда и непостојање великих купаца као и низак ниво знања у вези са новим технологијама и традиционалним вештинама.

2.1.2. Циљеви мере

Општи циљеви:

Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; Повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа и смањење трошкова производње;

Унапређење техничко-технолошке опремљености; Одрживо управљање ресурсима и заштите животне средине; Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; Усклађивање са правилима Европске уније, њеним стандардима, политикама и праксама.

Специфични циљеви по секторима:

Сектор - Воће, грожђе, поврће и цвеће - Успостављање нових производних површина и обнављање постојеће производње; Повећање површина у заштићеном простору;

Повећање површина под интензивним засадима; Повећање наводњаваних површина системом „кап по кап“;

Сектор - Пчеларство - Повећање броја кошница у којима се производи мед и пчелињи производи уз традиционалне вештине и савремена знања; Повећање производње пчеларских производа; Повећање прихода у домаћинствима која се баве пчеларском производњом; Повећање степена запослености у сектору и достизање стандарда у области заштите животне средине;

2.1.3. Веза мера са националним програмима за рурални развој и пољопривреду

Национални програм руралног развоја од 2015.-2020. године није усвојен.

2.1.4. Крајњи корисници

Крајњи корисници су физичка лица регистрована у Регистру пољопривредних газдинстава у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју.

2.1.5. Економска одрживост

Подносилац захтева за средства није у обавези да докаже економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике

- Да је уписан у Регистар пољопривредних газдинстава у складу са Правилником о начину и условима уписа и вођења регистра пољопривредних газдинстава;
- За инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;
- Корисници средстава морају да располажу пољопривредним земљиштем на територији града Београда и имају стално место пребивалишта на територији града Београда.
- У случају када корисник није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем;
- Наменски користи, не отуђи, нити да другом лицу да на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме;

2.1.7. Специфични критеријуми

Сектор - Воће, грозђе, поврће и цвеће:

Прихватљиви корисници су носиоци или чланови регистрованог пољопривредног газдинства који имају засновану воћарску производњу на минимум 0,25 ha јагодастог воћа и хмеља, и 0,25 ha другог воћа.

Прихватљиви корисници су носиоци или чланови регистрованог пољопривредног газдинства који планирају заснивање повртарске производње као и производњу расада и цвећа, у затвореном простору површине до 0,05 ha,

Сектор - Пчеларство:

Прихватљиви корисници за набавку кошница пчела су носиоци или чланови регистрованог пољопривредног газдинства са 0-500 кошница као и носиоци или чланови пољопривредног газдинства који располажу сертификатом или потврдом о завршеној обуци за пчеларску производњу.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере

<i>Шифра инвестиције</i>	<i>Назив инвестиције</i>
101.3.3.	Набавка механизације и опреме за сетву, садњу, заштиту биља и наводњавање за воћарску и виноградарску производњу, производњу садног материјала и повртарску производњу (укључујући и производњу расада и цвећарства) на отвореном пољу, набавка механизације за воћарско-винаградарску производњу; набавка прецизних машина за сетву, машина за расађивање расада, висококвалитетних прскалица или атомизера за заштиту од болести, корова или штеточина; система са микропрскалицама за заштиту воћњака, винограда и расадника од измрзавања; противградних мрежа и пратеће опреме; набавка система „кап по кап“; набавка пластичних фолија, агротекстила и слично и прскалица за наводњавање).
101.3.4.	Изградња стакленика и набавка опреме и/или материјала за повртарску производњу и производњу јагодастог воћа, као и расадничарску производњу и цвећарство у заштићеном и полузаштићеном простору (набавка конструкција за пластенике и стакленике, високо квалитетних вишегодишњих, вишеслојних фолија за пластенике, система за загревање пластеника, система за вештачко осветљавање, система за наводњавање и ђубрење водотопивим ђубривима и столова за производњу расада) за пластенике и стакленике.
101.5.2.	Набавка опреме за пчеларство.

2.1.9. Критеријуми селекције за инвестицију број 101.3.3 – набавка опреме за противградну мрежу са системом за наводњавање и инвестиција број 101.3.4 - набавка опреме за пластенике са системом за наводњавање

<i>Редни број</i>	<i>Тип критеријума за избор</i>	<i>Бодови</i>
1.	Подносилац захтева је самохрани родитељ	30
2.	Број чланова регистрованог пољопривредног газдинства <ul style="list-style-type: none"> • 1-2 члана • 3-5 чланова • 5 и више чланова 	10 15 20
3.	Године старости носиоца пољопривредног газдинства <ul style="list-style-type: none"> • 18-40 година • 41-60 година • 61 и више 	10 6 3

Критеријуми селекције за инвестицију број 101.5.2 - набавка опреме за пчеларство

<i>Редни број</i>	<i>Тип критеријума за избор</i>	<i>Бодови</i>
1.	Подносилац захтева је самохрани родитељ	30
2.	Да се налази у евиденцији Националне службе за запошљавање	20
3.	Подносилац захтева је лице млађе од 40 година	10

Избор листе кандидата вршиће се на основу броја бодова а до утрошка расположивих средстава. Ако два или више подносиоца пријаве имају исти број бодова, предност ће имати подносилац пријаве који је раније поднео пријаву односно поднео комплетну документацију.

2.1.10. Интензитет помоћи

<i>СЕКТОР</i>	<i>ПОДСТИЦАЈИ</i>		<i>Максимални износ финансијских средстава (рсд)</i>
	<i>Мин.</i>	<i>Макс.</i>	
Воће, грожђе и поврће	/	80%*	1.600.000,00
Пчеларство	/	80%*	45.000,00

*Напомена: Износ 80% али да не прелази максимално утврђени износ финансијских средстава

Интензитет помоћи за све инвестиције износи **80%** укупних прихватљивих трошкова.

Минимални и максимални износ повраћаја/инвестиције по секторима је следећи:
За воће, поврће и остале усеве:

- Минимална вредност инвестиције износи **50.000,00** динара,
- Максимални износ финансијских средстава по инвестицији не може бити већи од **1.600.000,00** динара

За пчеларство:

- Минимална вредност инвестиције износи **500,00** динара,
- Максимални износ финансијских средстава по инвестицији не може бити већи од **45.000,00** динара

2.1.11. Индикатори - показатељи

<i>Редни број</i>	<i>Назив показатеља</i>
1.	Укупан број поднетих захтева
2.	Укупан број подржаних пројеката
3.	Број подржаних младих пољопривредних произвођача

2.1.12. Административна процедура

Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе, односно Управе за пољопривреду у саставу Секретаријата за привреду градске управе града Београда. Инвестиције које ће се финасирати у оквиру ове мере ће бити изабране у поступку јавних позива за подношење захтева за коришћење бесповратних средстава. Град Београд као јединица локалне самоуправе ће сваке године доносити Програм мера подршке пољопривредне политике и политике руралног развоја (у даљем тексту: Програм мера), објављивати јавне позиве за подношење захтева, време отварања поступка и рокове за подношење захтева као и спровести широку кампању информисања.

Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране стручних служби Управе за пољопривреду у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости. Захтев се подноси од стране корисника на обрасцима у складу са

условима који су раније прописани. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева ради утврђивања да ли је захтев потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. Захтеви који стигну комплетни, благовремено и у складу са условима јавног позива ће бити прегледани по редоследу њиховог пристизања. Након обраде захтева од стране стручне службе Управе за пољопривреду, биће формирана листа са подносиоцима захтева који испуњавају услове у складу са редоследом подношења потпуних захтева као и посебним критеријумима за доделу подстицајних средстава и донета Одлука о додели подстицајних средстава.

После административне контроле, прихватљиви захтеви ће бити проверени на лицу места од представника Управе за пољопривреду у циљу утврђивања испуњености услова за постављање опреме. Након извршене провере испуњености услова за постављање опреме биће склопљени уговори са подносиоцима захтева. Након постављања опреме од стране добављача и извршене провере да ли је опрема постављена, као и контроле функционалности постављене опреме, биће исплаћен преостали износ на текући рачун корисника подстицајних средстава.

3.4. Назив мере: 305. Трансфер знања и развој саветодавства - Унапређење обука у области пољопривреде и руралног развоја.

3.4.1. Образложење

Ова мера унапређује креирање нових знања у складу са стварним потребама крајњих корисника, имплементацију постојећих знања и трансфер знања међусобним повезивањем креатора знања и њиховим повезивањем са пољопривредним произвођачима. Ову меру је неопходно спроводити због поседовне структуре (велики број малих газдинстава), скромног знања и недостатка додатних вештина руралног становништва, ниске продуктивности и ниских прихода који се остварују од пољопривреде. Мере које је у Програму мера предложила Управа за пољопривреду није могуће реализовати без трансфера знања с обзиром да се ради о областима у пољопривреди које захтевају висок ниво знања и вештина. Планирана су средства за обуку за органску производњу и обуку за пчеларе.

3.4.2. Циљеви мере

Општи циљеви:

Повећање доступности и квалитета знања, унапређење социјалне и економске инклузије малих и средњих газдинстава у руралним срединама; Одрживи развој, заштита ресурса, побољшање биодиверзитета и смањење миграције становништва.

Специфични циљеви:

Побољшање образовне структуре радне снаге на газдинствима; Јачање и функционално повезивање свих актера у систему креирања и трансфера знања; Техничко и кадровско унапређење институција укључених у систем креирања и трансфера знања; Проширење понуде образовних и тренинг програма свих нивоа и типова образовања; Јачање капацитета за прихватање знања кроз развијање свести и мотивисаности за образовањем.

3.4.3. Веза са мерама Националног програма за рурални развој

Национални програм руралног развоја од 2015.-2020. године још није усвојен.

3.4.4. Крајњи корисници средстава су удружења грађана, предузетници и правна лица за пружање услуга, научне и стручне институције.

3.4.5. Економска одрживост

Подносилац захтева за средства није у обавези да докаже економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

3.4.6. Општи критеријуми за кориснике

Корисник треба да буде уписан у одговарајући регистар (Регистар привредних субјеката, Регистар иновационих организација или Регистар удружења и др.) и да поседује потписану изјаву да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима.

3.4.7. Специфични критеријуми

- Корисници средстава за стручно оспособљавање, активности стицања вештина и показне активности треба да имају искуство у пружању услуге, стручни и технички капацитет.
- Удружења грађана која имају седиште на територији Града Београда, са дефинисаним циљевима стручног оспособљавања чланова и могућношћу организације образовања одраслих као и издавање одговарајућих уверења о томе (Статут удружења).

3.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере

<i>Шифра инвестиције</i>	<i>Назив инвестиције</i>
305.1	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

3.4.9. Критеријуми селекције

Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере с обзиром да није предвиђено рангирање потенцијалних корисника.

3.4.10. Интензитет помоћи

Интензитет помоћи за инвестицију износи до 100% укупних прихватљивих трошкова.

3.4.11. Индикатори - показатељи

<i>Редни број</i>	<i>Назив показатеља</i>
1.	Укупан број одржаних едукација/радионица
2.	Укупан број едукованих пољопривредника који су стекли сертификат или потврду о похађању обуке
3.	Број подржаних младих пољопривредника

4.12. Административна процедура

Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе односно Управе за пољопривреду у саставу Секретаријата за привреду, а у складу са Програмом мера. Секретаријат за привреду ће упутити Обавештење на адресе удружења грађана, предузетника и правним лицима за пружање теоријске и практичне обуке, научним и стручним институцијама да доставе понуде за програм обуке пољопривредника. Понуда треба да садржи: теоријски и практични део обуке, број полазника, број часова, место одржавања, рок трајања обуке, кадровске и техничке капацитете, одговорност за спровођење, реализацију програма обуке, износ средстава за извршену обуку по полазнику и укупан износ средстава. Достављене понуде ће бити разматране од стране стручних служби Управе за пољопривреду. Критеријум за избор најповољније понуде ће бити наведени Обавештењем. Стручна служба Управе за пољопривреду на основу критеријума утврђује најповољнију понуду и даје предлог секретару Секретаријата за привреду који доноси Одлуку о избору најповољније понуде. Након доношења Одлуке о избору најповољније понуде биће закључен уговор са изабраним извршиоцем којим се регулишу међусобна права и обавезе.

Секретаријат за привреду – Управа за пољопривреду ће путем средстава информисања, интернет страница, огласних табли које уређују градске општине и одржавањем трибина, обавестити заинтересоване пољопривреднике када ће и у ком року спровести обуку у организацији града Београда.

Број:3-120/16-ГВ

У Београду, 11. фебруар 2016. године

ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА БЕОГРАДА

ПРЕДСЕДНИК

III ИНДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА ГРАДА БЕОГРАДА

Назив показатеља	Јединица мере	Вредност показатеља
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	назив	
Регион	назив	Београд
Област	назив	Београд
Град или општина	назив	Београд
Површина	km ²	323.496
Број насеља	број	157
Број катастарских општина	број	174
Подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП) ¹	број	/
Демографски показатељи		
Број становника	број	1.659.440
Број домаћинстава	број	606.433
Густина насељености (број становника / површина, km ²)		513
Промена броја становника 2011/2002	%	105,3
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	%	106,9
Учешће становништва млађег од 15 година	%	14,0
Учешће становништва старијег од 65 година	%	16,4
Просечна старост	година	41,8
Индекс старења ²		1,2
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем	%	15,1
Основно образовање	%	13,9
Средње образовање	%	52,5
Више и високо образовање	%	27,8
Учешће пољопривредног у укупном становништву	%	19
Природни услови		
Релеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)		Брдско равничарски
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа ³		Гајњача и алувијална земљиште, II и III кл.
Клима (умерено-континентална, субпланинска, ...)		Умерено континентална
Просечна количина падавина	l/m ²	1095,1
Средња годишња температура	°C	14
Хидрографија (површинске и подземне воде)		5 транзитних река, преко 160 малих водотока, подземних токова, 9 језера, са преко 200 km речних обала.
Површина под шумом	ha	37. 886
Учешће површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС	%	11,2
Пошумљене површине у 2014. години	ha	23,67
Посечена дрвна маса у 2014. години	m ³	74.861

ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Број пољопривредних газдинстава:	број	33.244
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	број	23.488
- породична пољопривредна газдинства	%	99,5
- правна лица и предузетници	%	0,5
Коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ)	ха	152.787
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС	%	47,23
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци	ха, %	152.662 – 99,92%
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље	ха, %	120.753 – 88%
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству	ха	4,1
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом	ха	66.558 10 (пилот пројекат FAO)
Пољопривредна газдинства која наводњавају КПЗ	број	2.004
Наводњавана површина КПЗ	ха	6.109
Површина пољ.земљишта у јавној својини на територији АП/ЈЛС	ха	4.0624,7
Површина пољ.земљишта у јавној својини која се даје у закуп:	ха	2.696,6
физичка лица : правна лица	%	41,2 : 58,8
Говеда, свиње, овце, козе, живина, кошнице пчела	број	61.259, 180.048, 80.498, 6.809, 990.30 44.249
Трактори, комбајни, прикључне машине	број	30.940, 1.442, 74.81
Пољопривредни објекти ⁵	број	99.346
Хладњаче, сушаре, стакленици и пластеници	број	5.563
Употреба мин. ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља	ха, број ПГ	211.416, 61.248
Чланови газдинства ⁶ и стално запослени на газдинству:	број	76.838
(на породичном ПГ : на газдинству правног лица / предузетника)	%	95,7 : 4,3
Годишње радне јединице ⁷	број	32.616
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника	број	57
Производња пољопривредних производа:		
- биљна производња (пшеница, кукуруз, ш. репа, сунцокрет)	тона	504.006
- сточарска производња		
испоручено грла (говеда и свиња)	тона,	7.782,
млека	литара,	133.508,
јаја	комада.	142.000
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева	km	5.804,2
Поште и телефонски претплатници	број	194, 745.671

<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу	број	562.547
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу	број	518.586
Укупне испуштене отпадне воде	хиљ.м ³	110.647
Пречишћене отпадне воде	хиљ.м ³	/
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом		
-производња		2
-трансформација (трафо станице)	број	4.719
-дистрибуција		2
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре	број	442, 290, 99, 24, 68
Број становника на једног лекара	број	274
Број корисника социјалне заштите	број	85.124
Диверзификација руралне економије		
Запослени у сектору пољопривреде, шумарства и водопривреде	број	11.426
Газдинства која обављају друге профитабилне активности	број	2.903
Туристи и просечан број ноћења туриста ⁸ на територији АП/ЈЛС	број	753.742, 2,6; 1.535.341, 2,0
Трансфер знања и информација		
Пољопривредна саветодавна стручна служба	да / не	Да
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем	број	300

Легенда

РСЗ – Републички завод за статистику; ЗИС – Завод за информатику и статистику Београд; ПССС – Пољопривредна стручна саветодавна служба